

פ ו ר ש י כ ל מ ט י ג / 51
מישיבת ועדת הכנסת
שהתקיימה ביום ג', 26.6.1951
בשעה 20.30

היו"ר י. הררי (באיחור)

נוכחים:

- א. ציזלינג
- א. רוזאל-נאור
- ה. ברגר
- ח. למדן
- י. ספיר
- מ. נורוק
- א. מזור
- ד. בר-רב-האי
- ח. תבורי
- י. ברץ
- ע. טימון
- צ. יהודה
- י. בר-יהודה
- מ. ארגוב
- פ. אילנית
- ז. ורהפטיג
- י. כסה
- ש. כץ
- י. בדר
- י. קליבנוב
- ד. הכהן

- פ. רוזן - שר המשפטים
- ח. כהן - היועץ המשפטי
- י. שקי

מוזמנים:

ענין ועדת החקירה הפרלמנטרית

סדר היום:

רבותי, אני פותח את הישיבה ומבקש את סליחת
הועדה על האיחור. אני חושב שבשטע את שר
המשפטים בנקודה זאת על בעיית הסירוב של השופט להרשות לנאשמים להעיד בפני
ועדת החקירה הפרלמנטרית.

היו"ר י. הררי:

ידוע לוועדת הכנסת שבענין זה נתקבלה החלטה על
ידי השופט החוקר. אני חושב שהחברים יבינו
ששר המשפטים אינו מוסר לערעורים על צוים של שופט. כל מה שאני יכול לעשות
הוא להקריא לפניכם את הצו של השופט כפי שהועתק בבית המשפט.

שר המשפטים פ. רוזן:

"ברצוני להקדים ולומר כי לגבי החקירה המוקדמת

הנוכחית לא הייתי מוצא פגם בהזמנת הנאשמים להאיד בפני ועדת החקירה הפרלמנטרית.
טרית. בזמן הגשת עדויות הנאשמים במסגרת לבית משפט זה, לא הובעה התנגדות
להגשתן מטעמי מסבות של לחץ ופתי על הנאשמים לפני גביית העדויות, וגם לא
הובאו עדויות מטעם הסגוריה על מסבות כאלה. החקירה הגיעה בלאו הכי לשלב
הסיום וקיימת אפילו האפשרות שהנאשמים לא יספיקו לתת את עדותם, או על כל
פנים ועדת החקירה לא תספיק לפרסם את מסקנותיה לפני נתן החלטה על ידי בית
משפט זה אם יש או אין להעמיד את הנאשמים לדין בפני בית הדין המחוזי.

אולם מאידך גיסא נראה לי כי דיוני הועדה

הפרלמנטרית המקבילים פרטום בעתונות עלולים להיות להם אופי של כניסה לתחום
והשפעה על בירור דין הנאשמים בפני בית הדין המחוזי אם יועמדו לדין. כלומר:
מה שנוגע לשופט החוקר הוא יכול היה להסכים כי אין זה יכול להספיע עליו,
אבל יתכן מאד שזה יהיה אחד מעמודי התווך של הסניגוריה כי על ידי זה היא
תעורר את מסקנות ועדת החקירה בקשר עם המקרה המוקדמת. אני ממשיך בקריאת הצו:

א.ב.

שר המשפטים פ. רוזן: "עד כמה שמקובל בשיטה המשפטית שלנו כי שופטים יודעים ויכולים להטיח את דעתם מכל חומר בקשר לענין אשר לפניהם אלא אינו נמצא בעדויות, יש לתת משקל גם לאקטיומה כי השופטים הם רק בני אדם ומה שהם קוראים ושומעים עלול להחרס מתחת לסף הכרתם ולהשפיע במדה מסוימת על דעתם. היות ואין לדעת מה הקו תפקט בו הסנגוריה בבית המשפט המחוזי אם הנאשמים יועמדו לדין בפניו, והואיל וידנה האפשרות שהסנגוריה תעורר שאלות של לחץ והשפעה בלתי חוקית מצד המטרה בקשר לעדויות הנאשמים במטרה וקו זה של הסנגוריה נראה כאפשר בשים לב לעובדא שועדת חקירה פרלמנטרית נתמנתה לחקירת התנהגות המטרה - אין להרשות לפי דעתו לכל חומר בענין זה הנוגע לנאשמים לבוא לידי גלוי שלא בין כחלי בית המשפט הדין בבירור דינם של הנאשמים. איננו מביע דעה ביחס הלשונות החומר המתפרסם ביחס לנאשמים אחרים על משפטם של הנאשמים כי איננו מוסך לכך אולם בגבול סמכותי אצאאאא ניחנת לי האפשרות למנוע לפחות השמעת חומר הנוגע לאופן ישר לנאשמים, ואחרא לדעתי למדת הצדק אשר בה צריך להערך המשפט אם העתד למן רשות מטעם בית משפט זה להופעת הנאשמים בפני ועדת החקירה הפרלמנטרית, לפיכך אני מחליט כי הנאשמים אינם רשאים להופיע להעיד בפני ועדת החקירה הפרלמנטרית כל זמן שלא נטיים בירור דינם לפי האשמות הנוכחיות על כל שלביו."

זאת/ היא ההחלטה של השופט החוקר. אני אינני מציע - ולא אהייתי מייצע - שהכנסת, בתור אצאא רשות מחוקקת, תשתדל לנסח את הגבול של הרשות השופטת. די, אם לדבר באופן בלתי פורמלי, שהרשות המחוקקת מביעה אי-אמון לרשות המבצעת. תמיד הועמדו בתי המשפט לעומת הרשות המבצעת, ובין עמדת המשפט היא נכונה או לא - ואני חושב שהיא נכונה, כי אנו חיים כאן לפי תורת בזיון בית הדין, ואין אני חסיד שלה - אבל זהו חוק כיום. יכולתם לשאול מדוע לא יהיו השופטים בבית המשפט המחוזי מושפעים מתוצאות החקירה בפני השופט החוקר - אבל זהו החוק. אני חושב שאפשר לקבל את הדבר הזה בתור החלטת בית המשפט ולא ללכת בדרך של נצחנות.

אני /הייתי שואל את הועדה: האם באמת הכרח הוא לצורך עבודתה של הועדה, לשמוע דוקא את אותם העצורים? הרי היו 26 מעצרים והועדה נתמנתה בכדי לחקור את הענין של התנהגות המטרה, האם יש באמת צורך לשמוע דוקא את אותם הנאשמים? הועדה יכולה לעשות מה שעושה בית משפט במקרה זה לעתים קרובות: הוא קובע שהוא יכול להסיק מסקנות גם בלי לשמוע את אותם נאשמים.

היו"ר י. הררי: מהדו"ח ששמענו היו"ר הועדה הפרלמנטרית הכנתו שהקשי הוא בזה שכל זמן שהאסירים היו בבית הסוהר, בית הסוהר לא היה מוכן לשחרר אותם כדי שיופיעו לפניו. עכשיו אני רואה מצב חדש, שישנו צו מפורש של בית המשפט שאסור לשחרר אותם. גם אילו שנינו את החוק שהנהלת בית הסוהר חייבת להביא את הנאשמים לחקירה, גם אז היה חל על זה הצו של השופט החוקר.

ח. למדן: הבעיה הזאת מתחלקת לשני חלקים: א) הנוגע לבעיה מה היא הסמכות של ועדת החקירה הפרלמנטרית. גם אילו גמרנו היום את החקירה, צריכה היתה בעיה זאת עוד להעסיק את הכנסת. האם נכון הפירוש שנתן היועץ המשפטי שחוקת בתי הסוהר אוסרת שאסיר יכול להיות מובא רק לפני שופט חוקר, שופט מחוזי, ולא ועדת חקירה, וזה עומד בסתירה לסעיף 5 של פקודת ועדת החקירה היכולה להצמיח כל אדם להעיד בפניה. אין לנו ברירה עכשיו אלא לפנות לבג"ד דין גבוה לצדק. לא חשבנו שועדת החקירה הפרלמנטרית תהיה נזקקת להחלטתו של השופט החוקר. האם ידוע לשר המשפטים שועדת החקירה של המטרה שחקרה את העצורים, חקרה אותם ללא כל הפרעה?

ועדת החקירה קובלת על כך שנתנו לה שלש פעמים תשובות שונות. פעם אמרו לה שהעצור פלוגי עדיין בחקירה; פעם שניה התנגד הפרקליט לחקירה, אחר כך היועץ המשפטי הוא-הוא שהתנגד עד לאחר מתן פסק הדין. אם יש איזה ספק בקשר להשפעה על המשפט - אנו נעשה זאת בישיבה סגורה. האם יכול, כמוכך, שופט להחליט על תקופה שהעצורים כבר לא יהיו ברשותו? והאם עומד שר המשפטים מאחורי זה?

א.ב.

ועדת הכנסת
26.6.1951

מגליונות האחרונים של ילקוט הפרסומים, והן, לחקור בתלונות שנמסרו על ידי עזרי מחנה ג' למי ועל התנהגות המשטרה כלפיהם. על הועדה שנתמנתה לפני שבועיים להביא את המסקנות תוך שבועיים, אותם קבלה אתמול ארכה של 3 שבועות, כלומר שהחקירה תגמר תוך 3 שבועות מהיום. מידיעתי אני יכול להסיף, הייתי נוכח אתמול בחלק מהחקירות, ותוך כדי חקירותיה היא נכנסת לענין חקירות השוטרים בג' למי, אופן האזהרה ומדתה והקראת העדויות, וכן לשון האזהרה והחמת העדויות, כמוכן גם זה נכנס לכותח של "התנהגות" המשטרה. אין אני יכול לומר מאומה על האורך האפשרי או המכורן של חקירת הנאשמים האלה. כל יגיעותי על הזמן שהחקירות נמשכות שאובות מהעמונות.

עו"ד ברנד: אבקש שהות להתייעץ עם שולחני.

ביתנות שהות של כמה דגעים.

עו"ד ברנד: אבחנו מטאירים את ההחלטה לשקול דעת השופט ומבקשים שאם השופט יסכים להבאת הנאשמים בפני הועדה הפרלמנטרית וקבל הסניגוריה הודעה על זמן החקירה ותנתן לה האפשרות להיות נוכחת.

ד"ר פרנק: אני מצטרף לדברי חברי.

אני חושב שכל דרך אחרת היא דרך לא נכונה. אני בעצמי לא בדקתי את השאלה המשפטית, אבל הממשלה נוגעת בעניינים כאלה לקבל את דעת היועץ המשפטי. זהו תפקידו.

ח. למדן: בקשר עם התלונות מנתה המשטרה בית דין חוקר ששמע את השוטרים ואת העצורים,

והגיש לנו מסקנות.

שר המשפטים אצאא פ. רוזן: את זה עשתה המשטרה לפי סמכות מיוחדת שנתנה לה לפי פקודת המשטרה. אני רואה את השאלה הזאת כשאלה מטובכת. מבחינת הזמן יש לנו ודאי זכות קדימה. אתם יבדלים לטעון שכאשר הממשלה בעצמה הציעה ועדת חקירה פרלמנטרית היא היתה יכולה לחשוב על זה שמה היתה קולליזיה כזאת. אומר בגלוי: בכנסת באותו מעמד הוחלט ששר המשטרה יציע את הצעתו הוא חשש קצת באותו מעמד שתהיה קולליזיה. אבל חשב שאולי תוכל הועדה לנהל את חקירותיה מתוך דיסקרציה מסויימת כלפי החקירה בבית המשפט. אני מבקש לא לראות בזה בקורת, אבל אינני חושב אצאאא למיותר לבקש שוב מהועדה לשקול אם אצאאא דוקא שמיצת אותם נאשמים היא הכרחית. אני כמעט בטוח שהסניגוריה תעורר את השאלה הזאת. תשאלו: האם יכול בכלל להיות משום בזיון בית הדין בענין כזה של ועדת חקירה? שוהי שאלה עמוקה מאד, השופט, על כל פענים, חושב שיכול להיות דבר כזה. אופן הצגת הדברים על ידי היועץ המשפטי נתן לשופט את כל האפשרות לעשות כפי שהוא חפץ.

שר המשפטים פ. רוזן: אילו טען הממונה על בית הסנהר לשר המשפטים שהוא עבר בענין זה את הגבולות - הייתי אומר

מיד שישאלו את השופט ולא את היועץ המשפטי. זה ענין הגיוני בהחלט.

י. בר-יהודה: יש לי הצעה לסדר: לדעתי כל מה ששאלנו עד עכשיו את שר המשפטים ומה שהוא ענה, איננו

על הנושא שעליו צריכה לדון ועדת הכנסת. היא צריכה לדון על התנהגות הממשלה אשר לפי דעתי לא היתה הוגנת כלפי הועדה הפרלמנטרית. אין אנו עומקים כאן בשאלות משפטיות - אלא עלינו לדבר לעצם הענין.

היו"ר י. הררי: אני מציע לשמוע עכשיו רק הצעות אם ישנו איזה פתרון למצב שבו אנו נמצאים.

א.ב.א.

ישיבת ועדת הכנסת
26.6.1951

פ. אילוביט:
יש לי הצעה לסדר: על ועדת הכנסת לא לדון על המנהגותו של השופט החוקר. הועדה לא נתבקשה על ידי הכנסת להכנס לדיון הזה. הועדה נתקלה בקשיים בעבודתה - היא מביאה זאת למליאה והחברים חושבים במליאה שיש למסור זאת לוועדת מסויימת - יצביעו על כך. לנו אין זמן להכנס כאן לדיון.

ד. בר-רב-האי:
אני רואה את הדבר הזה כעקרוני. אין מפלט מבירור עקרוני באיזו מידה יכולה איזו ועדה של הכנסת לפגוע במהלך של כירור משפטי המתנהל במערכה המשפטית. אין זה דבר פשוט. אני מציע שנדון בוועדה לעצם העניין.

י. בדר:
יש לי הצעה לסדר: ועדת החקירה אינה תלויה בוועדת הכנסת. היא נבחרה על ידי הכנסת והיא אחראית בפניה. ועדה זו היא אחת מוועדות הכנסת כמו יתר הוועדות, וכמו ועדת הכנסת עצמה. ועדת חקירה זאת קבלה החלטה, והיא תדרוש - אם אצא תוצאה בכך - דיון בכנסת. היא לא פנתה לוועדה הזאת אלא ליו"ר הכנסת שיעמיד את העניין לסדר היום של הכנסת. כיון שהדבר בא הנה - ולפי דעתי בטעות - על ועדה זאת להחליט אם לתת רשות לדיון בכנסת בעניין זה, או לא. אין לנו כאן סמכות לדון בדבר. כאן אי אפשר לחייב לא את השופט ולא את ועדת החקירה. לכן הדבר העומד על סדר היום הוא אחד: מתי ואם יהיה דיון בכנסת? אם ועדת הכנסת תיעץ ליו"ר הכנסת לא להסכים לדיון - תיעץ ועדת החקירה מה לעשות במצב כזה. אבל אסור לברר כאן את העניין המשפטי.

ה. ברגר:
מכיון שחבר הכנסת י. בדר טבור כי העניין הגיע לוועדת הכנסת מתוך אי-הסנה, שיו"ר הועדה בענתה לבקשת יו"ר הכנסת להעביר זאת הנה - אני רוצה להסביר לחברים כי ההחלטה מתוך הועדה להעביר את העניין הזה לדיון הכנסת לא נתקבלה מתוך התלהבות כללית, אם כי גם הוא חוק. היינו אז 6 חברים והצעות נתחלקו. שני חברים שחשבו שלא צריך להביא זאת לכנסת אמרו שאי אפשר במצב כזה להפיל הצעה על ידי זה שהדעות יחולקו.

ח. למדן:
אתם אמרתם: אנו מתנגדים, אבל לא נמנע מכם את האפשרות.

ה. ברגר:
לכן בהצבעה השניה אצאא נמנענו. אחר כך נוצר מצב שיו"ר הועדה שהיתה אחת מן השלשה שרצו להעביר זאת לכנסת חשבה שאפשר להעביר זאת לוועדה, והיה ברור שזה היה בשם רוב הועדה. אי אפשר לומר שזה היה רק במקרה. אני מציע - מאחר שהעניין כבר הובא הנה - לעשות בסיון ולגסור את העניין הזה בתוך ועדת הכנסת.

צ. יהודה:
אני מציע שוועדת הכנסת תפנה בבקשה ליו"ר הועדה הפרלמנטרית טלאור הפניה של שר המשפטים, על הועדה לשקול מחדש אם העניין של הבאת עדים זהו הכרח או לא, ואז יכול להיות שנקבל את דעת שר המשפטים והפתרון יהיה שונה.

מ. למדן:
הצעתו של חבר הכנסת צבי יהודה אינה באה בחשבון כי אחרי שהבאנו את העניין הזה הוא אינו נמצא יותר בתחום שלנו.

י. ספיר:
הבינותי שהיה עוד איזה טעם להביא את העניין בפני ועדת הכנסת אם קיימת הצעה באיזה אופן לצאת מן העניין ולאפשר לוועדת החקירה להמשיך בעבודתה. אבל הבינותי גם שלשר המשפטים אין הצעה, ומה הטעם, אפוא, להמשיך בווכוח?

